

Plenum

Torsdag 21.4.2016 kl. 16.00—19.18

2.2. Muntlig fråga om besparingar som riktar sig mot yrkesutbildningen (Krista Mikkonen gröna)

Muntligt spörsmål MFT 44/2016 rd

Muntlig frågestund

Talman Maria Lohela: Nästa fråga, ledamot Mikkonen.

Debatt

16.27 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Hallitus on kohdentamassa valtavan, 190 miljoonan euron säästön ammatilliseen koulutukseen ensi vuodesta alkaen. Tämä tarkoittaa sitä, että oppilaitokset joutuvat etsimään 10 prosentin säästöt toiminnoistaan. Oppilaitokset ovat tehneet tehostamista ja toiminnan järjeistämistä jo ennen näitä uusia säästövaatimuksia, siltä osin keinot on pääosin jo käytetty. Käytännössä nämä uudet säästöt joudutaan etsimään vähentämällä opetusta, karsimalla ammatillisten oppilaitosten verkkoa ja vähentämällä aloituspaikkoja. Monilla alueilla ei tänäkään päivänä riitä kaikille nuorille koulutuspaikkaa ja monet 15—16-vuotiaat joutuvat lähtemään kauas kotoaan tahtomattaan koulutuksen perään. Kysynkin opetusministeriltä: kuinka paljon hallitus arvioi aloituspaikkojen edelleen vähenevän, ja miten hallitus arvioi aloituspaikkojen vähenemisen vaikuttavan siihen, että kaikille peruskoulun päättävälle nuorille löytyy jatkokoulutuspaikka?

Puhemies Maria Lohela: Pyydän nyt, että edustajat välttävät tätä muuta keskustelua, niin että kuullaan kysymykset ja kuullaan vastaukset. Ja nyt on ministeri Grahn-Laasonen vuoro puhua.

16.28 Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro):

Arvoisa puhemies! Hallitus on erittäin sitoutunut tähän ja tulee pitämään kiinni siitä, että jokaiselle peruskoulunsa päättäneelle nuorelle löytyy koulutuspaikka toiselta asteelta — tästä pidämme tiukasti kiinni — samoin kuin apua ongelmiin, mikäli on sellaisia ongelmia, jotka estävät opiskelun, jotta sitten voidaan tasoittaa tietä päästä niihin opintoihin mahdollisimman nopeasti.

Edellinen hallitus valmisti ammatilliseen koulutukseen mittavia leikkauksia, 260 miljoonaa, jos muistan summan oikein, ja tämä esitys kaatui ja jäi sitten perinnöksi seuraavalle hallitukselle. Me olemme päättäneet rakentaa ammatillisen koulutuksen 190 miljoonan euron säästöjen toteuttamiseksi rakenteellisen uudistuksen, niin kutsutun ammatillisen koulutuksen reformin, jossa uudistetaan koko ammatillinen koulutus: sen lainsäädäntö, ra-

Punkt i protokollet PR 41/2016 rd

hoitus, tutkimukset, toimintatavat ja järjestäjäjärjestelmä vapaaehtoisten fuusioiden pohjalta. Tämä on saanut erittäin innostuneen vastaanoton, nimenomaan tämä rakenteellinen uudistus ja toimintatapojen uudistaminen — työpaikoilla tapahtuvan oppimisen lisääminen, osaamisperusteisuus, opiskelijälähtöisyys — tässä uudistuksessa, ja teemme sitä uudistusta motivoituneesti yhdessä ammatillisen koulutuksen kentän kanssa.

Puhemies Maria Lohela: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksen tästä aiheesta, ilmoittautumaan.

16.29 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on tekemässä reformia, mutta säästöt aiotaan kuitenkin ottaa käyttöön jo ennen kuin tämä reformi on valmis, joten oppilaitokset joutuvat etsimään nykyisen lainsäädännön mukaisesti säästöt nykyisestä toiminnastaan. Käytännössä tämä varmasti merkitsee sitä, että lähiopetusta vähennetään merkittävästi edelleen, kun jo nytkin monien käytännön taitojen oppiminen uhkaa jäädä heikolle tasolle, kun opetuksessa ei ole riittävästi käytännön harjoittelua — hitsaamista kun on vaikea oppia videolta. Omatoimiset ja lahjakkaimmat opiskelijat kyllä pärjäävät, hieman heikommat eivät näillä menetelmillä saavuta ammattitutkintoa. Miten hallitus aikoo varmistaa, ettei opetuksen laatu heikkene ja että nuoret saavat riittävät ammatilliset valmiudet koulutuksen aikana?

16.30 Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro):

Arvoisa puhemies! Ammatillisen koulutuksen uudistuksessa keskeistä on nimenomaan yksilölliset polut, se että rakennetaan opiskelijan tarpeista lähtevä ammatillinen koulutus. Meistä jokainen ei välttämättä opi koulunpenkillä istuen, niin kuin perinteisessä koulumuodossa, vaan moni meidän nuorista oppii paljon paremmin esimerkiksi tekemällä. Ja siitä syystä tässä reformissa lisätään työpaikoilla tapahtuvaa, siis käytännönläheistä, oppimista, mutta huolehditaan toki myöskin siitä, että riittävät yleiset valmiudet saavutetaan, jotta pärjää elämässä silloinkin, kun muutosta tapahtuu väistämättä ja työpaikkoja katoaa ja uusia syntyy ja niin edelleen. Se on tässä ammatillisen reformissa aivan keskiössä. Viime viikolla julkistettiin selvitysmiesten raportti ja esitys uudesta koulutusopimusmallista, joka tuo ammatilliseen koulutukseen tämän työpaikalla tapahtuvan oppimisen elementtejä. Kaiken kaikkiaan tämä uudistus mielestäni vie ammatillista koulutusta erittäin paljon eteenpäin, ja sen myös aistii siitä ilmapiiristä, mikä tämän uudistuksen ympärillä on näistä talouden tiukoista realiteeteista huolimatta.

16.31 Hanna Halmeenpää vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen jalona ja aivan oikeana tavoitteena on turvata koulutuspaikka jokaiselle nuorelle, joka peruskoulunsa päättää. On kuitenkin suuri ero sillä, missä tuo koulutuspaikka sijaitsee.

Näkinsin, että tällaisia uudistuksia ja merkittäviä leikkauksia ammatilliseen koulutukseen suunniteltaessa olisi todella realistisesti arvioitava se, mikä on vaikutus koulutusverkkoon. Olisi myös huomioitava nuoren näkökulma, ehkäpä perheidenkin, kun puhutaan 15—16-vuotiaista.

Kysyn kuitenkin ministereiltä, oletteko arvioineet, mitkä ovat näitten ammatilliseen koulutukseen suunniteltujen leikkausten aluetaloudelliset vaikutukset. Sillä on myös väliä

Punkt i protokollet PR 41/2016 rd

aluetalouksille, missä koulutuspaikkoja on, missä on opiskelevia nuoria ja tulevaisuudessa ammattilaisia tekemässä työtä, aloittamassa yritystoimintaa.

16.32 Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro):

Arvoisa puhemies! Nimenomaan alueiden elinkeinoelämän ja työelämän mukaan saaminen koulutuksen järjestäjien kanssa hyvään yhteistyöhön on ihan tässä reformin ytimessä, samoin kuin se, että mielestäni on erittäin tärkeää, että toisella asteella ammatillinen koulutus on vetovoimaista ja hyvin saavutettavissa. Ja juuri näitä asioita pohdimme tämän reformin valmistelun yhteydessä.

Samaan aikaan sitten pystymme tekemään myöskin vapaaehtois pohjalta järjestäjäjärakenteen kehittämistä.

Kerron omasta kotikaupungistani Forssasta hyvän esimerkin. Siellä oli aiemmin kaksi ammatillisen koulutuksen järjestäjää: FAI, joka järjesti nuorille koulutusta, ja Faktia, joka järjesti koulutusta aikuisille. Ja nämä kaksi fuusioitiin toisiinsa saman kaupungin sisällä. Syntyi uusi ammatillinen koulutus, jossa on enemmän mahdollisuuksia: yhteiset laitekanavat, yhteiset tilat, saatiin säästöä tilakustannuksista ja näistä laitteista. Nuoret ja aikuiset opiskelevat osittain yhdessä, millä on ollut positiivista vaikutusta myöskin siihen opiskeluyhteisöön ja monia muita hyviä vaikutuksia.

Eli näihin uusiin malleihin kannattaa suhtautua aika ennakkoluulottomasti.

16.33 Mikaela Nylander r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen kaavailemalla aikataululla on todellakin vaarana, että toimenpiteet johtavat ainoastaan siihen, että sopeutetaan toimintaa, ilman että keretään ja pystytään kehittämään opetusta ja toimintaa.

Toinen suuri ongelma, joka liittyy tähän kokonaisuuteen, hyvin hankalaan kokonaisuuteen, on kiinteistöjen luovutusrajoitukset. Kun toiminta supistuu, ei tarvita yhtä paljon kiinteistömassaa, mutta kiinteistöjä ei voida luovuttaa eteenpäin. Mitä hallitus aikoo tehdä tälle asialle?

Fru talman! Finansministeriet publicerade nyligen en rapport ur vilken det framgick att antalet undervisningstimmar inom yrkesutbildningen under 2014 sjönk med hela 5 procent, samtidigt som antalet studerande ökade med över 8 procent.

Miten hallitus aikoo varmistaa, ettei opetustuntien määrä vähene entisestään nyt, kun hallitus valmistelee (Puhemies koputtaa) tätä uutta lainsäädäntöä?

16.35 Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro):

Arvoisa puhemies! Kiinteistöjen luovutusrajoituksiin liittyen on ollut ongelmia. Ja niitä on nyt opetus- ja kulttuuriministeriössä ratkottu, niin että koulutuksen järjestäjät pääsisivät nykyistä joustavammin eroon ylimääräisistä kiinteistöistä, jotka aiheuttavat runsaasti kustannuksia, ja tästä syntyviä säästöjä voidaan sitten kohdentaa enemmän opetuksen tarpeisiin.

Ja mielestäni on tärkeää, että nimenomaan panostetaan siihen opetuksen laatuun ja pedagogiikkaan ja pyritään varmistamaan ne yksilölähtöiset polut ja jokaiselle opiskelijalle

Punkt i protokollet PR 41/2016 rd

räätälöidyt polut. Esimerkki vaikkapa: Usein aikuisten koulutuksessa on sellaista päällekkäisyyttä, että edellytetään oppimaan samoja asioita, joita on jo opittu esimerkiksi työelämässä tai aiemmilla koulutuspoluilla. Elikkä olisi järkevää tunnistaa paljon paremmin tämä aiemmin hankittu osaaminen ja opettaa sen sijaan niitä asioita, joita opiskelija ei vielä hallitse. Ja tätä esimerkiksi on yksilöllisten polkujen rakentaminen parhaimmillaan.

16.36 Nasima Razmyar sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Arvoisa ministeri! Uudistukset ovat hyviä asioita, ja niitä pitää kannattaa — myös edelliset hallituskaudet ovat jo tehneet hyviä uudistuksia ammatillisella puolella.

Mutta sinänsä on väärin sanoa, että tehdään reformia leikkausten päälle ja uhalla. Tällä hetkellä leikkaukset tehdään ensin ja sitten tuodaan nämä teidän kuuluisat reformit, ensi vuonna tehdään jo mittavat säästöt. Nyt on muutenkin tulossa useita uudistuksia hyvin nopealla aikataululla, enemmänkin tarvittaisiin nyt siirtymäaikaa näille oppilaitoksille ja ennen kaikkea työrauhaa.

Onko teillä hallituksella olemassa edes jonkinlaista kokonaisohjausta siitä, mihin päin ollaan menossa? Ja sanoitte äsken, että lähiopetukseen ei tule muutoksia tai vaikeuksia. Oletteko sitä mieltä, että lähiopetusta vähentämällä ammattitaito säilyy samalla tavalla?

16.37 Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro):

Arvoisa puhemies! Edelliseltä hallitukselta nimenomaan jäi tekemättä se rakenteellinen uudistus — senhän takia me tässä tilanteessa olemme.

Ja toisaalta täytyy sanoa, että kun tätä valmistelua olen tässä vienyt eteenpäin, niin olen jopa iloinen siitä, että edellisen hallituksen niin sanottu rakenteellinen uudistus, joka ei sisältänyt rakenteellisen uudistuksen elementtejä, kaatui silloin eduskunnassa viimeisellä viikolla, koska nyt voimme tehdä aidosti paremman mallin, jossa uudistuvat kaikki ammatillisen koulutuksen osat.

Se näkyy myöskin näistä kentän reaktioista: (Hälinää — Puhemies koputtaa) että vaikka taloustilanne on tiukka, vaikka joudumme tekemään myöskin säästöjä, niin rakennetaan ihan uudenlaista ammatillista koulutusta, joka vastaa paremmin tulevaisuuden muuttuviin osaamistarpeisiin. Maaailma näyttää tulevaisuuden ammattilaisten silmin aivan toisenlaiselta, mitä työmarkkinat ovat olleet tähän asti tai mitä ne ovat nyt.

Frågan slutbehandlad.